

Η εμπορική ιστορία της αχαϊκής πρωτεύουσας

✦ Ερμού και Αγίου Ανδρέου. Γερμανική ξυλογραφία στα 1860 που αποτυπώνει μια εμπορικότατη (και σήμερα) διασταύρωση στην Πάτρα.

Το να υπάρχει ένα συγκεκριμένο μέρος όπου οι Πατρινοί μπορούσαν να προμηθευτούν διάφορα είδη, δεν είναι φαινόμενο της σύγχρονης εποχής. Οργανωμένη αγορά, όπως είναι σήμερα το «εμπορικό κέντρο» και οι λαϊκές αγορές, υπήρχαν από πολύ παλιά στην Πάτρα. Εκτός από το Τάσι, όπου η αγορά ήταν σκεπασμένη (μπεζεστένι) και ήταν κυρίως κέντρο των Τούρκων, αγορά είχαμε και στην σημερινή πλατεία Αγίου Γεωργίου, το Σταροπάζαρο. Επίσης είχαμε και την οδό των Κρεοπωλών κάτω από το Ωδείο, ενώ αγορά είχαμε και αργότερα στο Βλατερό.

Η σχετική αναζήτηση στο βιβλίο του Κώστα Τριανταφύλλου «Ιστορικό λεξικό των Πατρών» απέδωσε τα εξής ευρήματα:

✦ Κατά τον Β' αι. μ.Χ. ο Πausanias ευρίσκει την Αγοράν ως το μεγαλύτερο τμήμα της πόλεως, περισσότερον και αυτής της Ακροπόλεως διακοσμημένον.

✦ Γράφει ότι «έκειαι της αγοράς» το ωδείο, συνεπώς εκείτο Νότια της Ακροπόλεως (τινές όμως την τοποθετούν μέχρις Υψ. Αλωνίων).

✦ Ο Θωμόπουλος εικάζει ότι αποτελεί τετράπλευρον από του Δημ. Νοσοκομείου έως αρχής οδού Ιω. Μπουκαούρη και εκείθεν μέχρι της οδού Γερμανού, από δε του Νοσοκομείου, Βρεφοκομείου και Αγ. Γεωργίου απέληγε προς την οδόν Γερμανού.

✦ Ο Πausanias ομιλεί περί υπαίθρου της Αγοράς, όπου άγαλμα της Αθηνάς και ο τάφος του Πατρώος (σ.σ. στο ύψος του Ι.Ν. Παντοκράτορος). Υπήρχε και Ολυμπιονεμέ άγαλμα και Ηρας και ναός του Απόλλωνος με καλούν το άγαλμα του.

✦ «Φαίνεται ότι στην Πάτρα οι Ρωμαίοι ἀρκέσθησαν στην παλαιά Ελληνική αγορά και δεν ίδρυσαν νέο Forum ως πολιτικό κέντρο, όπως έγινε και στην Κόρινθο και την Αντιόχεια», παρατηρεί ο Ι.Α. Παπαποστόλου εις Μελέτηματα (ΕΙΕ, τόμ. 13, 307). Ο ναός του Ολυμπίου Διός εκεί ήτο προρωμαϊκός, τον αναφέρει ο Βιτρούβιος.

✦ Πιθανόν να επισημάνθηκε η αρχαία Αγορά των Πατρών, αποκαλύφθηκαν ερείπια το 1979 στην οδό Πόντου 51 και άλλα παλαιότερα στην οδό Γερμανού 75. «Πρόκει-

ται για σειρές ορθογώνιων χώρων, καλοκτισμένων» λέγει ο Ι. Παπαποστόλου εις έφ. Καθημερινή 12.10.1986.

✦ Φραγκοκρατία και νεώτεροι χρόνοι: Παρά τον Αγ. Νικόλαον Βλατερού αναφέρεται οδός υποδηματοποιών και άλλη κρεοπωλών. Βλατερό, διότι ήσαν εκεί οι εριουργοί ήδη από βυζ. χρόνων. Συνεδριάσεις δικαστικοί και πλειστηριασμοί γίνονται εις τας ως άνω οδούς. Εκείθεν και η «πλατεία ρούγα» προς τον λιμένα (Gerland 114, Ζακυνθινός 11,168).

✦ Αγορά (παζάρι), συγκέντρωσις πωλητών ωρισμένην ημέραν εγίνετο επί Τουρκοκρατίας, μάλιστα τον ΙΣΤ αι. οι Εβραίοι διεξεδίκουν το δικαίωμα να γίνεται Κυριακήν και όχι Σάββατον, ως εζήτουν οι χριστιανοί. Ο αυτός ανταγωνισμός και κατά την Β' Τουρκοκρατίαν (Θωμόπουλος 436, 492). Κατόπιν περιωρίσθη η αγορά εις την πλατ. Αγ. Γεωργίου, Χατζή Ιμπραήμ παζάρ, Σταροπάζαρον επίσης καλουμένην. Τα κρεοπωλεία ήσαν κάτωθι του Ωδείου.

✦ Άλλη αγορά μπεζεστένι (σκεπασμένη), ήτο εις το Τάσι, κέντρον των Τούρκων.

ΑΓΟΡΑ ΑΡΓΥΡΗ - ΠΑΡΚΑΤΟΥ - ΓΕΡΜΑΝΟΥ - ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ - ΩΛΓΑΣ

Οι Αγορές της Πάτρας

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ

✦ Το Μαρκάτο περίπου τη δεκαετία του '30 (αρχείο Βασίλη Καραβασιλή, θερμά ευχαριστούμε)

Του
ΤΑΣΣΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

Το 1829, όταν κατ' εντολή του Ιωάννη Καποδίστρια, ο Σταμάτης Βούλγαρης συνέταξε το πολεοδομικό σχέδιο της Πάτρας, είχε κατά νου πως η νέα (κάλω πόλη) θα έπρεπε να αντιμετωπίσει, μεταξύ άλλων, κι

ένα μείζον θέμα: Την οργάνωση των αγορών. Το που δηλαδή θα λειτουργούσαν μαγαζιά (κρεοπωλεία, οπωροπωλεία, ιχθυοπωλεία κλπ). Πρότεινε, κι έτσι έγινε ακούθως τη δημιουργία στεγασμένων, μόνιμων αγορών σε διάφορα σημεία της Πάτρας.

Διακόσια χρόνια μετά η πόλη διαθέτει, εκ περιτροπής 12 λαϊκές αγορές και συζη-

τά και πάλι το ενδεχόμενο να είναι μόνιμες και στεγασμένες, προκειμένου να περιοριστούν μερικά από τα πολλά προβλήματα που δημιουργεί η λειτουργία τους.

Αλλά αυτά αφορούν τον παρόντα χρόνο και σε κάθε περίπτωση, όχι το συγκεκριμένο αφιέρωμα των «Επιλογών». Που σας θυμίζει πως ήταν κάποτε οι αγορές στην Πάτρα.

✦ **ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΑΣ** κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα είχαν κατατάξει την Αχαΐα στην πρωτοπορία της Ελλάδας και της Ευρώπης. Είχαν φέρει ανάπτυξη, ευημερία και πολιτισμό. Σήμερα, δυστυχώς, διανύουμε την πιο «σκοτεινή» περίοδο. Οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες πλήττονται, ενώ η Αχαΐα είναι στις τελευταίες θέσεις σε όλους τους δείκτες. Η παράταξη «Επιμελητήριο Πρωταγωνιστής» ιδρύθηκε για να μετατρέψει το Επιμελητήριο από «απόντα» σε «πρωταγωνιστή» της προσπάθειας να πάρει ξανά η Αχαΐα τη θέση που της αρμόζει στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, σας προσφέρουμε μια σειρά Ενθέτων που περιγράφουν την ένδοξη ιστορία των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών της Αχαΐας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

- ✦ Η ανάπτυξη και η τοπική οικονομία στον 19ο και 20ό αιώνα
- ✦ Βιομηχανίες-Επιχειρήσεις-Πρόσωπα-Γεγονότα

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΜΙΚΡΑ - ΜΙΚΡΑ

☛ Πανοραμικό πλάνο από τα «ψηλά» της πλατείας, εν' ώρα λαϊκής αγοράς (δεκαετία '60). Διακρίνεται το δημοτικό κτίριο που παραχωρήθηκε για την κατασκευή του Αστυνομικού Μεγάρου. Το περίπτερο σώζεται αυτούσιο έως σήμερα.

Σταχυολογούμε μερικές ειδήσεις από τις εφημερίδες του παρελθόντος.

☛ Η μεγάλη αγορά Μαρκάτου ενκαίνισθη το 1884.

☛ Μαρκάτο όμως ονομάσθη η αγορά της πλατείας Ερμού (Καποδιστρίου) κατά τους χρόνους του Α' Κυβερνήτου σχεδιασμένη το 1829 από τον μηχανικό του Δήμου Ν. Cerulli. Στο μέσο της αγοράς υπήρχε βρύση. Υπήρχον και οικία Τούρκων εκεί κατά την α' Τουρκοκρατία δοθείσαι εις Αθηναίους πρόσφυγας (Μέρτζιος 127).

☛ Ο Καποδιστριας κατά τον Σπυρ. Δ. Λουκάτον εις Τόμον Τριαντάφυλλου σ. 335 εμερίμνησε διά την δημιουργίαν εμποροβιομηχανικού κέντρου της αναγεννημένης εις τον καιρόν του πόλεως των Πατρών και χρηματοδοτήσεν αμέσως την οικοδομήν της δημοσίας αγοράς των Πατρών, η οποία ήρχισε τα μέσα Σεπτεμβρίου 1829 και τον Δ/βριον αι εργασίαι διεκόπησαν λόγω υπερβάσεως της προϋπολογισθείσης δαπάνης. Η αγορά εκτίσθη εις θέσιν έκτοτε ονομασθείσαν Μαρκάτο, επί εθνικού οικοπέδου. Η αγορά εις σχήμα «Π» διέθετε 38 καταστήματα (κρεοπωλαιο, ιχθυοπωλαιο, οπωροπωλαιο, αρτοποιωλαιο), προεβλέπετο δε και στοά και πλατεία έμπροσθεν και κώρος διά την πώλησιν πουλερικών, αυγών και προεβλέπετο δε και δεξαμενή εις το κέντρον.

☛ Επί της οδού Ερμού (Μαρκάτο) εκτίσθη το 1884 επί δημάρχου Δ. Πατρινού λειτουργήσασα μέχρι 1940.

☛ «Εις την αγοράν Μαρκάτου ζύλινα παραπήγματα. Πως τα επιτρέπει ο Δήμαρχος», διερωτάται η «Αχαΐα» 12.3.77.

☛ Η ανέγερσις της νέας αγοράς Μαρκάτου εδημοπρατή-

θη (αντί 60.000 δρχ.) «Φορολογούμενος» 14.3.80.

☛ Εκτίσθη και ήρχισαν ανοικαζόμενα καταστήματα (η αυτή εφημ. 20.3 και 11.9 του 1881).

☛ Η εβδομαδιαία εις το ύπαιθρον γίνεται κατά Σάββατον εις Μαρκάτον. Πρότασις να μεταφερθή εις Αγ. Γεώργιον απερίφθη (ή αυτή έφημ. 16.4.82).

☛ Εν τούτοις μετεφέρθη εις πλατ. Αγ. Γεωργίου έναντι οικίας Δημάρχου Δ. Πατρινού («Φορολογούμενος 24.3.1833, 13.1.84, «Εργάτης» 20.1.84).

☛ Γίνεται Κυριακήν εις Μαρκάτο και παρακωλύεται η κίνησις («Τάξις» 4.10.84).

☛ Πίνονται κατά Κυριακήν εις Μαρκάτο, Αγ. Γεώργιον και Τάσι. Οχι την Κυριακήν, επικρίνει ο «Αρατος», 16.10.86.

☛ Η της Ερμού (Μαρκάτο) με πολλά καταστήματα λειτουργεί. Δεν επιτρέπετο πώλησις ιχθύων, λαχανικών εις άλλα μέρη της πόλεως (Δ.Σ. 8.4.1863).

☛ Αγορά Καποδιστρίου (Μαρκάτο) ανοικαζέται εις κρεοπωλαιο και ιχθυοπωλαιο το εκεί οικοπέδον του Δήμου (Δ.Σ. 18.12.1863).

☛ Εις την του Μαρκάτου καταδαφίζεται οικία Πούντζα (Δ.Σ. 13.3.1915).

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ εν κατ' την οδόν Έρμού παρά τὸ Μαρκάτον γωνίαν μαγαζιὸν τῆς κ. Ουρανίας Τσίπρη.

☛ Στις 27 Ιανουαρίου 1895 η «Π» φιλοξένησε την μικρή αγγελία για την ενοικίαση του γωνιακού μαγαζιού (στην Ερμού, στο Μαρκάτο) της Ουρανίας Τσίπρη

Τῆ α' τῆ εἰς χεῖρας δύο κρεοπωλῶν κατὰ τὸ Μαρκάτον κατεσθέντων ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ Εἰρηνοδύλακος δύο μισόφραγκα κίβδηλα.

☛ Λίγο αργότερα κατασχέθηκαν σε δύο κρεοπωλαιο στο Μαρκάτο δύο κίβδηλα μισόφραγκα (50 λεπτά της δραχμής). Θα είχαν αξία ως φαίνεται τότε...

ΜΕ ΤΗ ΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΗΣ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ - ΦΡΥΖΗ

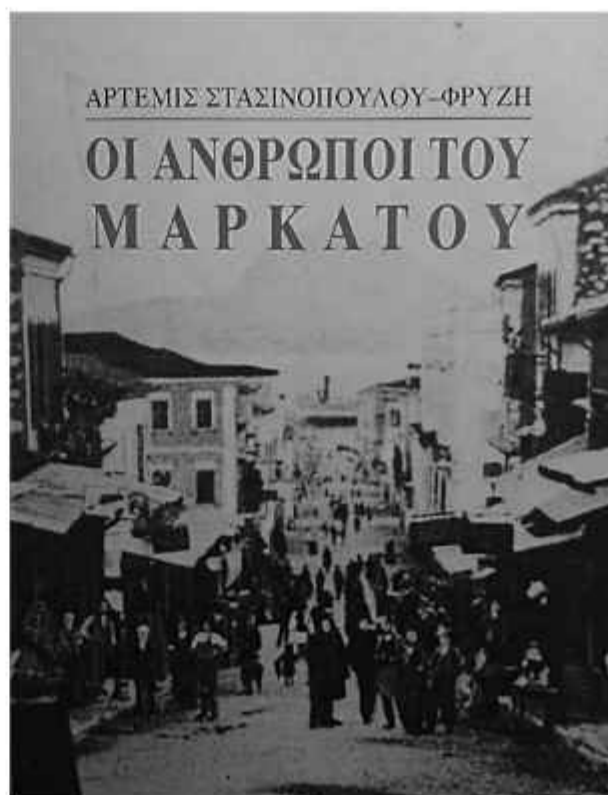
Οι άνθρωποι του Μαρκάτου

ΜΙΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΑΓΟΡΑ

Το 1996 η Αρτεμής Στασινοπούλου - Φρύζη κυκλοφόρησε από τις Αχαϊκές Εκδόσεις ένα βιβλίο αποκλειστικά για το Μαρκάτο και τους ανθρώπους του. Επιλέξαμε ένα μικρό χαρακτηριστικό απόσπασμα, για την Παντέλαινα:

«Είναι μια άκαφτη γέφυρα, βελανιδιά, που στέκεται απέναντί μου. Έμαι το μετείκασμα της πόλης που σε γέννησε, με αγνοείς Κάψε με να πουχάσεις! - Με καις εσύ με την ελευθεριάζουσα γλώσσα της Παντέλαινας, με της Λευτεριάς τα καμώματα, την αιρετικότητα του Χατζόλα, με το τακούνη του Γιάννη του ερωτύλου, με τα ψάρια που μύριζαν μπουγαρίνη, με τη φλόγα που οι άνθρωποι της σκόνης, τα βράδια έπλεναν τα χέρια τους κι άγγιζαν το διάστημα: στο φεγγάρι περατούσαν κι ο ήλιος τόσο κοντινός πάνω από τη γυμνή πετρένια Πλατεία. Κει, όπου οι πάγκοι, οι τιμές κι οι αξίες των προϊόντων εκφράζονταν μέσα απ' αυτόν τον εμπορικό χώρο για λογαριασμό εκείνων των ανθρώπων. Ένας χώρος, που μιλούσε από μόνος του για το ανθρώπινο μωσαϊκό της αδιάκοπης εκείνης αγοράς του Μαρκάτου, που η αμεσότητα και η πληρότητα της ελευθερίας και αλληλεγγύης εκινείτο στα πλαίσια ενός μη κοινού εμπορικού νου. Στην ασάλευτη πλατεία έπνευε ζωή, σάλευσε από τη νευρώδη κίνηση και τα ατύλιχτα προϊόντα έσταζαν αλήθειες.

Ζαρζαβάρια, καλαμπόκια, αρνιά ζωντανά ή σφαγμένα, ψάρια λακταριστά, πράγματα, ιδέες, εκτίθενταν σε μεγάλα καλάθια με καλές προθέσεις. Πουλούσαν ό,τι έσπρναν μέσα τους. Ο σφυγμός της δουλειάς σερφαινούσε όλα τα στενοσόκκακα και τις αρτηρίες της Κάτω Πόλης. Ο χρόνος αλύπτεος αλλά περίσσιος για αστέια και η ζωή ξεκλειδωτή, ατέλειωτη σε πολυδιάστατες φωνασικές, μέσα σε μια πλατεία ανθρωπούφρασμένη στην καρδιά της Πόλης και πέρα από την αστέια της. Η μέρα περίσσευε για δουλειά και αγάπη. Εκεί σχεδιάζονταν οι υπαρξιακές τους κινήσεις, οι σκέψεις, οι αποτυχίες τους, οι κραδασμοί των χαρακτήρων ηκούσαν παράξενα, καθώς ξεστομίζονταν λέξεις και φράσεις στις διαδρομές τους, εκπνεκτικές. Η αβεβαιότητα για τα μέλλοντα, χαμένη στις εξάρσεις και στους ενθουσιασμούς του σήμερα, συνεχιζόταν ατελείωτος συρμός. Η σκέψη τους αδιάφορη στο: Τι θα πουλήσω, πόσο το κέρδος, πόσο το κόστος, ποια ψευτιά θα χρησιμοποιήσω για

Στη φωλιά τούτη των ανθρώπων, δεν εστιαζόταν ούτε ο πλούτος ούτε η δόξα αλλά ανάσπραν την επίγεια ευτυχία τους μέσα από τους σωρούς των φρούτων και των τίμιων εμπορευμάτων τους

το εμπόρευμα και σημείο συνάντησης η αρμονική συνύπαρξη τούτων των ανθρώπων στο κέντρο μιας πόλης που αγκάλιαζε η μουσική του Δήμου από το νεοκλασικό κτίριο, με Ριγγολέτο, Τριαβιάτα και τα εμβατήρια για τις παρελάσεις του Πολυούχου της Πόλης.

Στη φωλιά τούτη των ανθρώπων, δεν εστιαζόταν ούτε ο πλούτος ούτε η δόξα αλλά ανάσπραν την επίγεια ευτυχία τους μέσα από τους σωρούς των φρούτων και των τίμιων εμπορευμάτων τους. Ετερογενείς στην ιδιοσυγκρασία, αλλά ομοιογενείς στην καταγωγή και νοοτροπία ζούσαν και συνυπήρχαν μέσα στη δύναμη τους που την όδευαν αφειδώς και ανενόχλητα. Η δουλειά, σκόλη ξεστηδούσε, χαρούμενος άνεμος, όλοι μαζί πουλούσαν, αγοράζαν, γλεντούσαν και φυσικά καυγάδιζαν. Επί κεφαλής του μωσαϊκού αυτού μια γυναίκα: η Παντέλαινα με τη ψαρροπαρέα της. Είχε γεννηθεί από το καλούπι μόνον κεφάλι, κεφάλι, που δύσκολα συγκρατούσε ο ανύπαρκτος λαϊμός της. Υπήρχε μόνον από το στήθος και πάνω, αλλά

οι δυνατοί άμοι της κρατούσαν με δύναμη το βαρύ εμπόρευμα της, τις γεμάτες ψαρροκασέλες. Ο πελάτης που πλησίαζε τον πάγκο της με αγοραστική διάθεση έβλεπε έναν άνθρωπο - ροφό με μακριά σκουλαρίκια στ' αυτιά που κρέμονταν πολυέλαιοι και πάντα σαν θύμωνε η απέκχθεια και το βρισίδι ταρακούουσαν την κίνηση τους κι αυτά λαμποκοπούσαν με μια σταγονίτσα αίμα στην άκρη. Όσοι την πλησίαζαν, αναγνώριζαν και άλλα ανομοιότυπα, ίσως, κεφάλια με κάποιο κοινό σημείο, με ανισόπεδη δράση και δύναμη. Αναγνώριζαν τον Κυνέγαρο, την Κεφαλή του Προδρόμου ή των μεγάλων προδρόμων. Τα μικρά πόδια, κάτω από τον πάγκο αόρατα γαριδοποδαράκια μέσα στα λασπόνερα, ακινητά όπως και το βλέμμα της, αιωρούσαν σαν αδιάβροχες σκεπές στον άνεμο. Από τη νύκτα στη ψαρροσκαλα για την αφόκρεμα των ψαριών, που αλίμονο αν, κάποιος πελάτης αμφισβητούσε τη φρεσκάδα τους στην αγορά. Πελάτισσα, γυναίκα που θα διανοέτο ν' αγοράσει ψάρια από ψαρά

άντρα αποκλειόταν. Περιέλουζε με όλα τα κοσμητικά επίθετα όποιον τολμούσε κάτι τέτοιο. Βέβαια, σου ξυνίζον τα δικά μου ψάρια αλλά πας στο Σκαρτσέλια που σου γουστάρει, ξεστόμιζε δυνατά.

Όλες οι γυναίκες έτρεμαν τη γλώσσα της, την σαρκαστική, τη διανοημένη με όλων των ειδών τις βωμολοχίες. Με αξιόμαχο όπλο, αυτήν τη γλώσσα κατόφερε να επιβληθεί στην αγορά, μια που ο Παντέλης ο άντρας της είχε ακουμπήσει στις πλάτες της όλα τα εμπορεύματα κι είχε συλλάβει το νόημα της ζωής στο πιστό.

Αυτό μόνο ξεκαθάριζε το θολό μάτι του.

Κάποια μέρα, περνούσε κοντά στο μπάγκο της μαζί με τη μητέρα της, η Κατερίνα Ηλιοπούλου, μια μαθητριά που ξαφνικά ξεβλαστάρωσε κι έδειχνε δεσποινιδούλα, με ένα καθαίο πρόσωπο, που μέσα από τις φλέβες της διέκρινες την πεντακάθαρη ψυχή της και με την τίμια αιδώ των χρόνων της προσπάθησε να την αποφύγει, όσο γινόταν, μιας και βρισκόταν έξω από το κλίμα και τη γλώσσα τη μαρκατίσσα.

Η Παντέλαινα, άνθρωπος της πιάτσας, έξυπνη και παμπόνηρη, την πλησίασε μειλία και της μίλησε σχεδόν στ' αυτί ψιθυριστά: «Έλα δω, πριγκιπέσσα μου, εσένα, να ξέρεις, σε σέβομαι. Μα ...αν δε γίνω χειρότερη στη γλώσσα, από τούτους 'δύ τους ψαράδες, τότε κανείς σε τούτο το Μαρκάτο δε θα με υπολογίζει κι έχω δυο κόρες να παντρέψω κι ένα γιο που θέλω να γίνει γραμματσοζούμενος, σαν και σένα, να τον υπολήπτει η κοινωνία. Βλέπεις, ο αχαϊρευτός ο άντρας μου μεθοκοπάει μερόνυχτα...», κι ένα δάκρυ της έσταξε πάνω στο σαν - πιερό που είχε στο τάσι και τσουρουφλίστηκε.

Η αδυναμία της Παντέλαινας ήταν ο Χατζόλας, ο αυτοφυής λύκος της αγοράς. Ένα δεκαοκτάχρονο αγόρι, που αφότου φάνηκε στη πλατεία, τα βράδια με την πανσέληνο ακούγονταν απόμακρο ουρλιαχτά λύκων. Μαύρος με τις κινήμες γεμάτες τρέκας, τις άφηναν ακάλυπτες τα ξεφτισμένα μπατζάκια του, που έφταναν μέχρι τα λιπόσαρκα γόνατα. Τα μαλλιά του έστεκαν βούρτσες και σφαιραίνονταν με το ένα του αυτί ηλιοτρόπιο και το άλλο ραντάφ. Έπιανε τα σήματα μορς της αστυνομίας στο φτερό. Αιρετικός στο σύστημα δουλειάς, μεροδούλι - μεροφά χωρίς την υποκρισία του εύκολου κέρδους, συνυπήρχε χαρούμενα με τους ανθρώπους του Μαρκάτου.

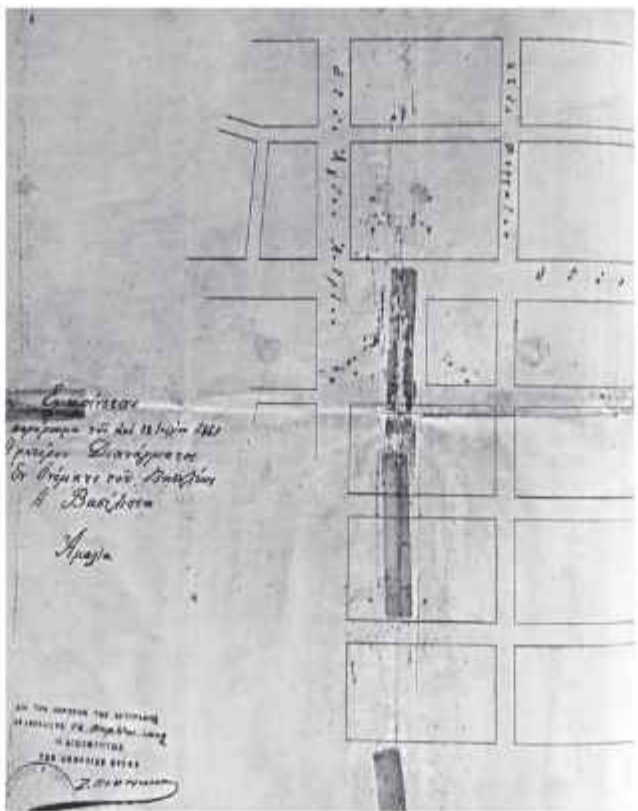
Η ΑΓΟΡΑ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΙΝΔΟΥ

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ, 'Αποθήκη ευρύχωρος επί της οδοῦ Καλαβρύτων καὶ πλησίον τῆς Μεσημβρινῆς ἀγορᾶς (ψαράτικα) κατάλληλος διὰ Παντοπωλείου, Καπνοπωλείου Φαρμακείου ἢ καὶ δι' Ἐμπορικόν κατάστημα εἰς πολὺ συμφέρουσαν τιμὴν.
 Πληροφορίαι παρὰ τῷ ἰδιοκτῆτῃ **Β. Φιλοπούλῳ**.

☉ Από την «Π» της Τετάρτης 24 Δεκεμβρίου 1897, «μικρὴ ἀγγελία» για τὴν ἐνοικίαση ευρύχωρης ἀποθήκης στὴν οδὸ Καλαβρύτων, πλησίον τῆς ἀγορᾶς (Ψαράτικα). Ἡ ἀποθήκη ἦταν κατάλληλη γιὰ πολλὰ μαγαζιά καὶ ἀνῆκε στὸν Β. Φιλοπούλου, ἐνοικιαζόταν δε σὲ πολὺ συμφέρουσα τιμῆ.

Ἡ ἀγορά που βρισκόταν στὴν πλατεία Πίνδου ἢ 28ης Οκτωβρίου ὅπως εἶναι τὸ κανονικὸ τῆς ὄνομα, ἐγκαινιάστηκε τὸ 1881 (Ν. Μπακουνάκης Πάτρα 1828 - 60, σ.176-178).
 - Ἐπὶ τῆς Γούναρη - Αγ. Ἀνδρέου, γράφει ὁ Κώστας Τριανταφύλλου, ἐκτίσθη ἀγορὰ τὸ 1881 (τὰ Ψαράτικα) λειτουργήσασα μέχρι 1940, ὅτε κατεστράφη ἐκ βομβαρδισμοῦ ἀεροπλάνων (πλατεία Πίνδου).

- Ἡ μεσημβρινή ἀγορὰ (Πλατεία Πίνδου νῦν) ἐδόθη διὰ τοῦ ΧΙΖ' νόμου 12.6.1861.
 - Ἡ μεσημβρινὴ χρειάζεται ν' ἀναγερθῆ λιθοκτίστος (Δ.Σ. 25.11.1863).
 - Ἀποφασίζεται ἡ ἀνέγερσις μεσημβρινῆς ἀγορᾶς ἐγκρίνονταί πιστώσεις (Δ.Σ. 10.9.1865), ἐξουσιοδοτεῖται ὁ Δήμαρχος νὰ υπογράψῃ σύμβασιν δανείου.
 - Μεσημβρινὴ μόλις ἐγένε (Δ.Σ. 7.5.1869).

☉ Ρυμοτομικὸ διάγραμμα τοῦ Σχεδίου τῆς Κάτω Πόλης, που υπογράφεται ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ ἐσωτερικῶν, ἐν ὄνοματι τοῦ Ὁθῶνα καὶ τῆς Ἀμαλίας. Στὸ ὑπόμνημα χαρακτηρίζεται με «1» χώρος πλατείας πρὸς ἀνέγερσιν ἀγορᾶς, στὴ γωνία τῆς οδοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου με τὴν οδὸ Καλαβρύτων. Λίγο πιο πάνω εἶχε προορισταί χώρος γιὰ τὴν ἀνέγερσιν θεάτρου, τελικὰ ἐκεῖ ἐγένε τὸ Δικαστικὸ Μέγαρο. 28 Ἰουλίου 1861 («Περὶ χαρτῶν μῆμερος»)

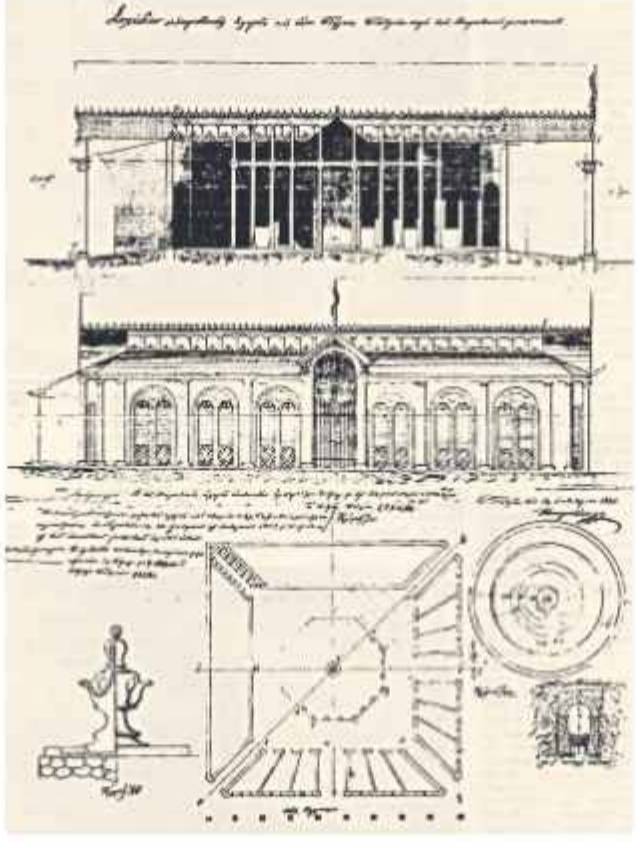

☉ Εἰκόνα τῆς πλατείας στα 1972. Ἡ πλατεία Πίνδου ἐχει διαμορφωθῆ, κανεῖς, πῶς τότε, δὲν θυμόταν πῶς στὸ ἴδιο σημεῖο ἦταν ἡ δυτικὴ ἀγορὰ τῆς κάτω Πόλης

Η ΑΓΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΠΟΛΗ

Σύμφωνα με ὅσα γνωρίζουμε, οἱ Πατρινοὶ εἶχαν δύο ἀγορές, ἀπὸ τὸ 1829 ἤδη ὅποτε καὶ ἡ πόλη ἀπελευθερώθηκε. Ἡ μία βρισκόταν στὸ Λιμάνι καὶ ἡ ἄλλη στὸ Τάσι, σύμφωνα με τὸ σκέδιο τοῦ Βούλγαρη που προέβλεψε ἐκεῖ τὴν κεντρικὴ ἀγορὰ. Ἐκεῖ στὴν Ἀνω Πόλη, στὴν οδὸ Γερμανοῦ κτίστηκε σύγχρονη ἀγορὰ, στὴ γωνία με τὴν οδὸ Ἡλείας, τὸ 1879.
 Ἡ ἀγορὰ ἀνακαινίστηκε τὸ 1928.
 Στὰ πρακτικὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἀναφέρεται ἡ ἐγκριση τῆς δημοπρασίας κατασκευῆς τῆς (10 καὶ 15 Ἰανουαρίου 1870) ἀλλὰ καὶ ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ἐπίσπευση τῆς κατασκευῆς τῆς (13 Δεκεμβρίου 1872). Στις 22 Μαΐου 1881 ὁ «Φορολογούμενος» ἀναφέρεται στὴ τελετὴ θεμελίωσης, ἐνῶ στις 13 Μαΐου 1883 τὴν κα-

ρακτηρίζε νεόδμητη. Εἶχε δύο μεγάλες εἰσόδους τόσο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς οδοῦ Ἡλείας ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν Γερμανοῦ. Εἶχε μέσα ψαράδικα καὶ κρεοπωλεῖα, ἐνῶ πρὸς τὴ Γερμανοῦ ἦταν τὸ περίφημο μπακάλικο τοῦ Μπαρδούτσου. Ἐκεῖ ἐπίσης ἔμενε καὶ ὁ Δημήτρης Σκαλτσάς, ὁ ὁποῖος χαρακτηριστικὰ κάπνιζε ναργιλέ. Στὴν εἰσὸδο ἀπὸ τὴν Ἡλείας καὶ τέρμα δεξιὰ πρὸς τὴν ἀγορὰ βρισκόνταν τὰ «ουρητήρια». Γιὰ ἓνα διάστημα φιλοξενήσε καὶ τὸ Προσκοπεῖο, δηλαδὴ τὸ ἀρχηγεῖο τῶν Προσκόπων.
 Τὸ 1883, ἐπὶ δημαρχίας Θόδωρου Ἀννίνου κατεδαφίστηκε, περίσδος που δὲν εἶχε τεθεῖ σὲ ἐφαρμογὴ τὸ σκέδιο γιὰ τὴ διάσωση ἱστορικῶν κτιρίων τῆς Πάτρας. Τὴ θέσιν τοῦ πήρε κτίριο γιὰ νὰ στεγάσει τὸ λαϊκὸ θέατρο...

☉ Ἐτοῖ ἦταν ἡ ἀγορὰ μετὰ τὴν ἀνακαίνισή τῆς τὸ 1928. Τὸ κτίριο (φυσικὸ με καμάρες, ὅπως ὅλη ἡ Γερμανοῦ) γκρεμίστηκε ἀρχὲς δεκαετίας 80 καὶ στὴ θέσιν τοῦ φτιάχτηκε ἀνοικτὸ θέατρο. Τὸ συγκεκριμένον πλάνο εἶναι τοῦ 1968

☉ Τὸ ἀρχιτεκτονικὸ σκέδιο τῆς ἀγορᾶς στὴν Ἀνω Πόλη, με κάθε λεπτομέρεια (Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους). Φέρει υπογραφή Οκτωβρίου 1869 καὶ υπογράφεται ἀπὸ τὸν Χ. Σππλιωτόπουλο. Κτίριο με ἔντονη νεοκλασικὴ ἐπιρροή, ἀλλὰ καὶ στοές ὅπως ὅλη ἡ Γερμανοῦ

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ

Για πολλὰ χρόνια στὴν πλατεία Ὁμόνοιας ὑπῆρχε υπαίθρια ἀγορὰ ζώων καὶ παρὰ τὸ ὅτι αὐτὴ ἔπαυσε νὰ λειτουργεῖ προπολεμικά, ἐν τούτοις μέχρι καὶ τὴ δεκαετία τοῦ '80, εἰδικὰ τὴν Πασχαλινὴν περίοδο, μπορούσε κάποιος νὰ προμηθευτεῖ ζωντανὰ ἢ σφαγμένα ἐκεῖ, ζῶα.
 Για τὸν λόγο αὐτὸ ὑπῆρχαν

(καὶ υπάρχουν ἀκόμα) ἐκεῖ πολλὰ κρεοπωλεῖα. Στὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο (συνεδρίαση 12ης Αυγούστου 1927) εἶχε συζητηθεῖ ἡ κατάργηση τῆς ζωαγορᾶς τῆς πλατείας Ὁμόνοιας.
 ☉ Φωτ.: Ἡ πλατεία Ὁμόνοιας σὲ καρτ ποστάλ τοῦ 1941. Ἦταν γιὰ δεκαετίες μέρος ὅπου εἶχαμε ζωαγορὰ

ΕΡΜΟΥ - ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ - ΚΑΝΑΚΑΡΗ

Η καρδιά της αγοράς χτυπούσε στο Μαρκάτο

ΣΦΡΑΓΙΣΕ ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΕΠΟΧΗ

Μια εικόνα για την σημαντικότερη αγορά της Πάτρας, αυτή στο Μαρκάτο, που σφράγισε έως σήμερα την εμπορική ζωή της Πάτρας, παρουσιάζουμε πιο κάτω. Η Ερμού, η περιοχή πέριξ της πλατείας, η Καραϊσκάκη, η Κανακάρη είναι ακόμα κατεχοκίν εμπορικοί δρόμοι. Γράφει ο Στάθης Κουτρουβίδης στη διδακτορική του διατριβή: «Κοινωνική κυριαρχία και έγγιες σχέσεις στον νομό Αχαιοπλίδος τον 19ο αιώνα», Πανεπιστήμιο Κρήτης.

«Όσον αφορά την άνω πόλη, ο Βούλγαρης προέβλεπε, η συνοικία Τάσι να αποτελέσει την κεντρική αγορά, ενώ στην κάτω πόλη η αγορά θα μεταφερόταν στην περιοχή Μαρκάτο. Πέρα όμως από το ήδη αναπτυγμένο τμήμα της συνοικίας Βλατερού, η οποία βρισκόταν στην κάτω πόλη και εκεί υπήρχαν κατοικίες ιδιωτών, το υπόλοιπο τμήμα της κάτω πόλης παρέμενε τα πρώτα χρόνια ελώδες και άρα, αναξιοποίητο. Η πόλη, σύμφωνα με τα σχέδια του αρχιτέκτονα και των συνεργατών του, θα γινόταν συμμετρική, ώστε να διευκολύνεται η μετακίνηση ανθρώπων, εμπορευμάτων και κεφαλαίων παράλληλα όμως η παράλια ζώνη θα παρέμενε ανεκμετάλλευτη. Στην αρχική πρόβλεψη ο Βούλγαρης εκτός από την ενίσχυση του οικονομικού χαρακτήρα της πόλης, επιδίωξε να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο δημόσιο χώρο, κάτι που όμως πολύ σύντομα καταστρατηγήθηκε. Αυτό συνέβη με τη μετατροπή της γης σε εμπορευσι-

μο είδος και την οικονομική εκμετάλλευση και αυτής της περιοχής. Τον Σεπτέμβριο του 1829, πολύ γρήγορα, άρχισε να κτίζεται στο Μαρκάτο σε εθνικό οικόπεδο στο 24ο τε-

τράγωνο, μια ολοκληρωμένη αγορά σε σχήμα «Π» που θα μπορούσε να στεγάσει συνολικά 38 εμπορικά καταστήματα, κρεοπωλεία, οπωροπωλεία, ιχθυοπωλεία. Για την εφαρ-

μογή του αρχικού πολεοδομικού σχεδίου επιστρατεύθηκαν και εγκαταστάθηκαν στην Πάτρα οι γεωμέτρους Α. Στρέιτ, Π. Κάλανδρος, Έ. Ερτερ, ο Ε. Μομφεράτος».

ΚΑΤΩΘΙ τών στοών τῆς μεγάλης οίκιας Γιαννοπούλου πλησιον τοῦ Μαρκατοῦ δὲν ρίπτετε ἔν βλέμμα νὰ ἰδῆτε τί γίνετε; Κιτήνητησαν γενικὸν ἀποχωρητήριον. Πῶς ὑποφείρουσιν οἱ ἐκεῖ οἰκοῦντες, οἱ ἐκεῖθεν διερχόμενοι ἀποροῦμεν. Πρὸς Θεοῦ καθήκοντα καὶ τιμωρήσατε αὐστηρῶς τὸν τυχόν συλληφθέντα εἰς τὸ μέρος τοῦτο, διοτι ἄλλως δὲν θεραπεύεται τὸ κακόν.

ΑΙ ΧΘΕΣΙΝΑΙ ΣΚΗΝΑΙ
Εἰς τὴν ἀγορὰν Μαρκατοῦ. Εὐζώνοι καὶ φυγόποινοσ. Ἐπιθεθεῖς κατὰ πολιτῶν. Τραυματισμὸς οἰνοπώλου.

Εἰς δύο εὐζώνους εἶχε παραδοθῆ χθὲς περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἐκ Κιλκισίων φυγόποινοσ Γ. Αὐγουλέας ἵνα ὀδηγήσων αὐτὸν κατόπι ἐγγράφου τοῦ κ. Εἰσαγγελέωσ εἰς τὰς ἐνταῦθα φυλακάσ. Ἄλλὰ τὸ ἐγγράφον τῆσ περὶδούσεωσ ἔλαβον μόλις τὴν 2 μ. μ. περὶ τοῦ κ. Εἰσαγγελέωσ οἱ εὐζώνοι καὶ ἀποφασισθέντεσ συνέφαγον καὶ συνευθιμήσαν μετὰ τοῦ φυγοποινοῦ εἰς τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ Μαρκατοῦ οἰνοπωλεῖον Γερκασιῶου Κεφαλλονίτου διαβλήθησαν εἰς τὰς φυλακάσ. Ἐκεῖ ἡμῶσ ἐπειδὴ ὁ ἐπιστάτης ἀπουσίζεν δὲ ἀνεμεναν ἀλλὰ κατῆλθον εἰς

1 Το οἰνοπωλεῖο Καλόμβου στο Μαρκάτο, ἀρχὲσ 20οῦ αἰῶνα (ἀρχεῖο Μαρίας Δημητρακοπούλου)

2 Ἄλλη ἐποχὴ, ὅταν το Μαρκάτο εἶχε κἀρα!

3-4 Το υπέροχο δημοτικὸ κτίριο (ἐδρα τῆσ δημοτικῆσ Μουσικῆσ) που ἔδωσε τὸ 1972 τὴ θέση του στο Λοιτυνομικὸ Μέγαρο. Ἐδὼ ἡ πρόσοψη του στην Ερμού (ἀρχεῖο Δημοτικῆσ Βιβλιοθήκησ Πατρῶν), τόσο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆσ οδοῦ Καραϊσκάκη ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆσ οδοῦ Ἀλ. Υψηλάντου

5 Ἀπὸ τὴ συλλογὴ του Δήμου Πατρῶν, ἡ γνωστὴ νοτιοδυτικὴ γωνία τῆσ πλατείασ Μαρκατοῦ (νυν Καποδιστρίου) με τὴν οδὸ Υψηλάντου. Φιλοξενούσε μπακάλικο τὴ δεκαετία '60 (paliapatra.gr)

6 Προβλήματα καθαριότητασ υπήρχαν στο Μαρκάτο ὅπως ἀναφέρει σὲ ρεπορτάζ τῆσ «Π» στῆσ 28 Ἰανουαρίου 1895. Ἡ μεγάλη οἰκία Γιαννοπούλου ἦταν ἐπὶ τῆσ Ερμού (καθὼσ εἶχε καμάρεσ)

7 Δὲν ἦταν ὅλα ἄσχημα στῆσ ταβέρνεσ του Μαρκατοῦ. Προπαραμονὴ Χριστουγέννων του 1901 καὶ ἕνασ φυγόδικοσ πρωταγωνιστεῖ σὲ ἐπεισόδιο στο οἰνοπωλεῖο Κεφαλλονίτου («Νεολόγοσ 24/12/1901»)

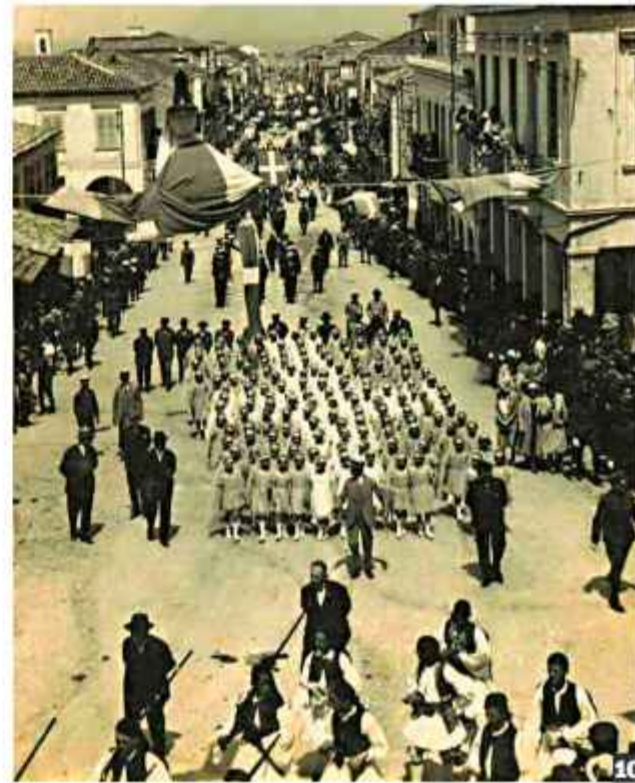

ΠΑΤΡΑΣ. ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ. ΜΑΡΚΑΤΟ.

8

9

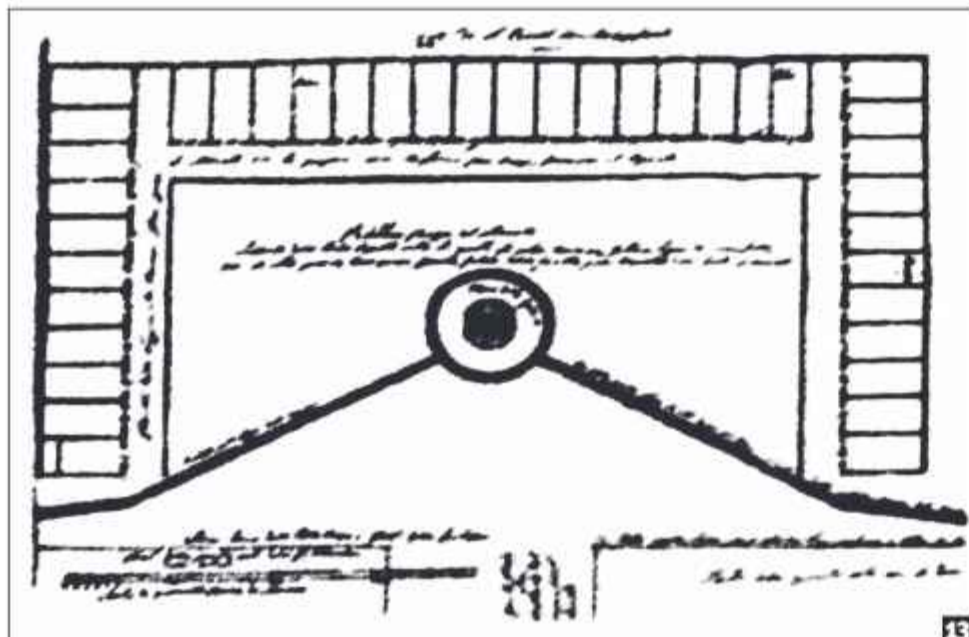
10

11

12

13

‘Ο Δήμος Πατρέων έδωρησεν εις τὸ Δημόσιον τὸ ἀκίνητον διὰ μέγιστον τῆς Ἀστυνομίας

Προχέεις εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ «Δημάρχου Πατρέων, υπεγράφη δημοτικὴν συμβόλαιον τοῦ ἀκινήτου «Μαρκάτου», παραχωρούμενον ὑπὸ τοῦ Δήμου Πατρέων εἰς τὸ Δημόσιον, ἐπὶ σκοπῷ ἀνεγέρσεως ἰδιοκτητοῦ μεγάρου ἀντὶ στέγασιν τῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς

Μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ συμβολαίου παραχωρήσεως τοῦ δημοτικοῦ ἀκινήτου εἰς τὸ Δημόσιον. Ἀπὸ Ἀριστερᾶ: ὁ Δημάρχος κ. Κων. Γαλιφιόπουλος, ὁ ἀστυνομικὸς διευθυντὴς Πατρέων κ. Γεώργ. Καλλιτσᾶς, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Δημοσίου κ. Διομ. Δολαφάκης καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ Τμήματος Γεν. Ἀσφαλείας κ. Ὁδων Βασιλείου

8 Καρτ ποστάλ εποχίς, οδός Ερμού, Μαρκάτο γράφει στὴ λεζάντα

9 «Ἀμερικανικὴ ἀγορὰ ἐνδυμάτων». Που ἀλλοῦ, στὸ Μαρκάτο (ἀρχεῖο Νίκου Νικολάου, θερμὰ ευχαριστοῦμε)

10 Ἀκόμα μία φωτογραφία ψηλά στὴν οδὸ Ερμού, στὸ ὕψος τῆς Καραϊσκάκη

11 Πλάνο τῆς οδοῦ Ερμού ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Μαρκάτου, περίπου στὰ 1900

12 Μία ἀκόμα φωτογραφία τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας τῆς Πλατείας Μαρκάτου μετὰ τὴν Ὑψηλάντου, στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60. Ἡ φωτογραφία τοῦ ἀρχιτέκτονα Δ. Βασιλειάδη ἔχει τίτλο «Ephemeral ensembles with a tojish breath», δηλαδὴ «Ἐφήμερα σύνολα με ἀθυρματικὸ ἀνασασμό» (ἀρχεῖο Βασίλη Χολέβα)

13 Ἐτοί ἦταν ἡ πρώτη ἀγορὰ στὸ Μαρκάτο, ὅπως τὴ σχεδίασε δηλαδὴ ὁ μηχανικὸς Ν. Cerulli («Πατρώ»). Πάτρα 2017, Χαρὰ Παπαδάτου - Γιαννοπούλου)

14 Ἡ ὄψη τοῦ Μαρκάτου ἀλλάζει γιὰ πάντα, καθὼς ἓνα πολυώροφο κτίριο γραφείων, με μαρμαρινὴ ὄψη, κτίζεται ἐπὶ τῆς πλατείας. Τὸ Ἀστυνομικὸ Μέγαρο προέρχεται ἀπὸ δωρεὰ τοῦ Δήμου Πατρέων

15 Ἡ πιο παλιὰ ἀναφορὰ γιὰ τὸ Μαρκάτο στὴν ἐφημερίδα «Αἰὼν» τῆς 3ης Ἰουνίου 1841. Πρόκειται γιὰ διαφήμιση τοῦ φαρμακείου Κ. Πετράκη ποὺ βρισκόταν στὴν οδὸ τῆς ἀγορᾶς (Μαρκάτου) στὴν γωνία τῆς οἰκίας του. Ἡ τιμὴ τῶν φαρμάκων τοῦ «ἴσο μετρία»

16 Μία ἀπὸ τίς παλλές φορές ποὺ ἀπαντᾶται εἰδηση γιὰ τὸ Μαρκάτο στὴς ἀστυνομικὲς στήλες. «Ταχυδρόμος» Πατρέων (21 Ἰουλίου 1885) καὶ ἰοῦ π εἰδήσιον: Οἱ ἀστυνομικοὶ ὑποπετεύθησαν τὴ διαγωγὴ δύο ἀγνώστων, οἱ ἀποιοὶ λίγο μετὰ συνελήφθησαν κλέβοντας μαγαζιά τῆς περιοχίς.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Εἰς τὸ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Πατρέων φαρμακτικὸν κατάστημα τοῦ Κ. Πετράκη Ἰαννακ. Δύο πωλοῦνται διάφορα ἱατρικὰ λιανικῶς καὶ χοντρικῶς. Εἰδοποιῦνται λοιπὸν ἅπαντες οἱ ἔχοντες ἀνάγκην τῶν τούτων εἰδῶν, καὶ προσκαλοῦνται ἵνα διευθυνθῶσιν εἰς τὸ ρεθὴν κατάστημα κείμενον κατὰ τὴν οδὸν τῆς ἀγορᾶς (Μαρκάτου) εἰς τὴν γωνίαν τῆς οἰκίας του, καὶ ἄς ἔναι βέβαιον, ὅτι θέλωσιν εὐχαριστηθῆ τὸσον διὰ τὴν καλὴν ποιότητα, ὅσον καὶ διὰ τὴν μετρίαν τιμὴν τῶν φαρμάκων.

15

Τῆ αὐτῆ. Κατὰ τὴν ἀγορὰν Μαρκάτου περὶ τὴν μεσημβρίαν οἱ ἀστυνομικοὶ ἀσκοποῦντες τὴν διαγωγὴν δύο ἀγνώστων, περιφερομένων εἰς τὸ κατάστημα, παρεκολούθησαν αὐτοὺς, καὶ τοὺς συνέλαβον κλεπτόντας διάφορα πράγματα, ὅλον μανδύλια, πανία, ἓν δέμα νήματος, ἓν τότε πανί χρωματισμένον (ἔλκντζας) ἓν δέμα ριγίων, ἅτινα ἀπεδόθησαν παραχρῆμα τοῖς κυρίοις αὐτῶν. Πάντε ἄλλα μανδύλια. ἓν δέμα πρόχει, καὶ εἰς σουζιά, ἀνευρεθέντα ὑπὸ τὰ ἐνδύματα τῶν κλεπτῶν κατατέθηκαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Οἱ αὐτοῦργοι τῶν πράξεων τούτων ὀνομάζονται Νικίλ. Μανούτος, Χίος, καὶ Ἀνδρέας Πετρίδης ἐκ Σύρου πρὸ 8 ἡμερῶν ἀφαιχθέντες ἐνταῦθα πρὸς ἐξάκιτην βεβαιῶς, τοῦ τισοῦτου ἐπαγγέλματός των. Ἀμφότεροι προφυλακίσθησαν.

16

ΦΤΙΑΧΤΗΚΕ ΤΟ 1870

Η Αγορά Αργύρη

Ο ΧΩΡΟΣ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΖΩΝΤΑΝΟΣ

Σαφώς καλύτερη τύχη άλλων δημοτικών αγορών της Πάτρας, είχε η Αγορά Αργύρη. Μπορεί να μη γλίτωσε την κατεδάφιση, αλλά ο χώρος ζωντάνεψε, φτιάχτηκε ένα νέο, σχεδόν ίδιο κτίριο που φιλοξενεί πολιτιστικές εκδηλώσεις. Και καθώς φέρει το όνομα «Αγορά Αργύρη» είναι πια σίγουρο πως στο διηνεκές θα υπάρχει πάντα η αναφορά και η σύνδεση με την μεγάλη αρκτική αγορά της πόλης.

Η αγορά φτιάχτηκε το 1870 και κατεδαφίστηκε μερικώς το 1934 - 1935. Το τμήμα (Καψάλη - Ζαΐμη - Αγίου Ανδρέου) κατεδαφίστηκε μεταξύ 1965-1970) και μετατράπηκε τρόπον τινά σε πύλα. Νωρίτερα, το 1958, στέγασε τη μπαντίνια του Δήμου (έως το 1980), Καρναβαλική αποθήκη, ενώ συζητήθηκε να φιλοξενήσει Προσκοπείο (αρχηγείο προσκόπων) ή να γίνει δημοτικό ξενοδοχείο πριν ανακατασκευαστεί εκ βάθρων με αφορμή το θεσμό της

Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Τον διαγωνισμό για την ανακατασκευή του κτιρίου και το πρώτο βραβείο κέρδισε το γραφείο Δραζίνου - Τσουκάρη που συνεργάστηκε επίσης με τα αρχιτεκτονικά γραφεία Ρ. Σακελλαρίδου, Μ. Παπανικολάου και Μ. Κουρμπανά. Σύμφωνα με την Χαρά Παπαδάτου Γιαννοπούλου («Πατρώ» 2017) είναι ένα εντυπωσιακό έργο του Σπύρου Τζέτζου με τη βοήθεια του Ερνεστ Τσίλερ και του Αναστάσιου Θεοφίλα.

3

4

5

1

2

1 Απέναντι από την Αγορά υπήρχε καφενεδάκι, όρθιοι οι θαμώνες για τις ανάγκες της φωτογραφίας που κυκλοφόρησε σε καρτ ποστάλ (κάπου στα 1910)

2 Στα τελειώματά της (1985). Συνθήματα από τότε στους τοίχους της. Στέγαζε τότε τις επιχειρήσεις Δ. Σιμάτου, υδραυλικό εργαστήριο, και πρατήριο τυριών.

3 Σπάνια φωτογραφία από το εσωτερικό την εγκαταλειμμένης Αγοράς Αργύρη. Υπήρχε στο εσωτερικό της ένα τέτοιο στοιχείο σαν σιντριβάνι - φοντάνα. Δεξιά ευδιάκριτα τα κατάλοιπα της γκρεμισμένης πτέρυγας προς την οδό Ζαΐμη. Τα μαγαζάκια στην Αγορά ήταν ισόγεια με κεραμοσκεπή. Στη φωτογραφία είναι ευδιάκριτη η φθορά από την εγκατάλειψη δεκαετιών. Η πλευρά προς τη Ζαΐμη καταστράφηκε ήδη από την περίοδο του Πολέμου, όχι όμως και προς την Αράτου. Η λήψη είναι περίπου στα 1969, αρχείο Δωρή, που δόθηκε στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών

4 Η Αγορά στα «τελειώματά» της, τέλη δεκαετίας '80

5 Στα χρόνια της δόξης της! Αρχές 20ού αιώνα, δεσπόζει στο τέρμα της οδού Αγίου Ανδρέου, μπροστά της περνάει το τραμ. Η Αγίου Ανδρέου επίκεντρο της οικονομίας της πόλης λειτουργεί ως εξαιρετικό φόντο με τα αρχοντικά της, σε μια φωτογραφία που αποπνέει αρχοντιά! Από το σπουδαίο λεύκωμα: «Η Πάτρα στις αρχές του 20ού αιώνα μέσα από γυάλινες φωτογραφικές πλάκες» (Φωτίου - Παπαευθυμίου)

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

- Η μεγάλη αγορά του Αγ. Διονυσίου ενεκαινιάσθη το 1879 (Ν. Μπακουνάκης Πάτρα 1828 - 60, σ.176-178).
- Επί της οδού Αγ. Ανδρέου και Αράτου εκτίσθη αγορά το 1879 εγκαταλειφθείσα μετά το 1920.
- Εμπφίσθη η παραχώρησης εθν. γηπέδου δι' ανέγερσιν δημοτ. αρκτικής αγοράς («Φορολογούμενος» 13.2 και 6.3 του 1881, «Εμπορ. Παρατηρητής» 14.3.81).
- Την προσεχινή Κυριακήν εκτίθεται εις μειοδοτικήν δημοπρασίας η ανέγερσις της δημοτικής αγοράς της ενταύθα άνω πόλεως.
- Μένει κλειστή δύο μήνας και πλέον τώρα γράφει η «Αχαΐα» 12.6 και 9.9 του 1883.
- Αρκτική πλακόστρωσις, ύδρευσις αποφασίζονται (Δ.Σ. 23.9.1869).
- Και η της οδού Αγ. Ανδρέου ήρχισε κτιζομένη (Δ.Σ. 26.6.1869).
- Η αγορά Αγ. Ανδρέου νεόδομος. Δεν έχει ύδρευσιν. Ηρχισαν ενοικιαζόμενα καταστήματα (Δ.Σ. 7.5.1869).
- Αρκτική αγορά, έγκρισις πλακοστρώσεως (Δ.Σ. 19.1869).
- Η αρκτική ενοικιάζει καταστήματα (Δ.Σ. 1.10.1869).
- Η αρκτική διετεθή διά τας Γενικάς Αποθήκας διά πέντε έτη το 1908. Η μίσθωσις έληξε (Δ.Σ. 14.8.1914).
- Η αρκτική εκρησιμοποιήθη διά στέγασιν προσφύγων. Ο Στρατός ζητεί να την μισθώσῃ (Δ.Σ. 11.2.1916).
- Αργότερον της του Μαρκατου εκτίσθη έως και σήμερον η Αρκτική, η οποία κατεδαφίσθη ήδη το 1935, έχει και την ονομασίαν «Αργύρη».

ΕΓΡΑΨΕ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Τσετσέκος στο Μαρκάτο

ΠΡΟΣΩΠΟ ΠΟΥ ΤΑΥΤΙΣΤΗΚΕ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ

Ηταν μόνιμος θαμώνας της περιοχής του Μαρκάτου. Άλλωστε μπορεί να μεγάλωσε στο Βελίτζι, αλλά συχνά - πυκνά, με το γαϊδάρό του πρώτα και χρόνια μετά, με το λεωφορείο, κατέβαινε στην Πάτρα, στο Μαρκάτο.

Εκεί πιο πέρα, πίσω από την Παντάνασσα, στο τέρμα της Ρούφου ήταν το παραδοσιακό οικογενειακό οινοπωλείο, του πατέρα του. Του Κώστα Ευσταθόπουλου. Κόσμος και κοσμάκης είχε προμηθευτεί καλό κρασί, από τα αμπέλια του στη Ζωπτάδα.

Τα βιώματα του γιου του, του Τάσου, ήταν εκεί μέσα στην αγορά του Μαρκάτου. Την πρόλαβε από μικρό παιδί, από τη δεκαετία του '20 και τι δεν είχαν δει τα μάτια του.

Μέχρι που πέθανε, κάπου το 1993, δεν σταμάτησε να κάνει το κοπιαστικό ταξίδι από το Βελίτζι μέχρι την αγορά. Κοπιαστικό γιατί ήταν κουτσός, και οι μετακινήσεις δεν ήταν εύκολες.

Τα καφενεία και οι ταβέρνες της περιοχής τον ήξεραν, χρόνια θαμώνας άλλωστε. Προτιμούσε 2-3 μαγαζιά στην Καραϊσκάκη, αλλά και στην Ερμού, σπάνια θα έφτανε στην Κολοκοτρώνη.

Ο μπαρμπα-Τάσος του Μαρκάτου

νη. Συχνά - πυκνά τα έλεγε με ένα μακρινό κουμπόρο του, είχε μαγαζί στην Ερμού, βασανίστηκε με το γιο του ένα Πάσχα.

Ο μπαρμπα-Τάσος δεχόταν επισκέψεις στα μαγαζιά του Μαρκάτου τα τρία πιο μικρά από τα 14 εγγόνια του, οι Τασέοι και ο Νίκος, που δεν έχαναν ευκαιρία να κατέβουν κάθε Σάββατο στο

Μαρκάτο και να ψάξουν στα μαγαζιά τον παππού τους. Και πάντα τον έβρισκαν, κι αν μην ήξεραν σε ποιο μαγαζί θα είχε κάσει.

Ήταν μαγικό αυτό το ταξίδι που έκαναν από την Αγια-τριάδα, γιατί αγαπούσαν τον παππού τους, του φιλούσαν το χέρι και έφευγαν ικανοποιημένοι που τον είδαν και που τους έδωσε χαρτζιλίκι.

Θύμψες και οι αναμνήσεις από όσους πρόλαβαν το παλιό Μαρκάτο θα είναι ολοζώντανες

Τα χρόνια πέρασαν, ο μπαρμπα-Τάσος με το τσετσέκι στο πέτο, δεν ξαναπήγε στο Μαρκάτο. Τα μαγαζιά έκλεισαν, η περιοχή αναβαθμίστηκε, έγινε «must», έγινε «ip». Μαγαζιά έκλεισαν, χαμοκέλες γκρεμίστηκαν, η επέλαση των φοιτητών άλλαξε το ρουν της περιοχής. Σε λίγα (:) χρόνια η πλατεία Μαρκάτου δεν θα υπάρχει πια. Μέχρι το στενό της Ερμισσού, από την Παντανάσσης και από την Αγίου Γεωργίου έως την Καραϊσκάκη θα αναδειχθεί το Ρωμαϊκό Αμφιθέατρο. Όμως οι θύμψες και οι αναμνήσεις από όσους πρόλαβαν το παλιό Μαρκάτο θα είναι ολοζώντανες.

ΤΑΣΣΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΛΓΑΣ

Η αγορά των δημητριακών

Τοπογραφικό διάγραμμα (Ιανουάριος 1890) που αποτυπώνει την αγορά δημητριακών καρπών, δηλαδή η πλατεία Ολγας

Κατά το αρχικό σχέδιο της Κάτω πόλεως, του Σταματίου Βούλγαρη, η πλατεία Ολγας προοριζόταν για αγορά δημητριακών καρπών - σιτηρών. Ακολούθως δενδροφυτεύθηκε και ονομάστηκε «της Βασιλίσσας το περιβόλι», μετά πλατεία Αμαλίας, κατόπιν Ολγας και σήμερα Εθνικής Αντιστάσεως. Είχε τέσσερις εισόδους στις γωνίες και στο κέντρο κενό. Όπως αναφέρει ο Κώστας Ν. Τριανταφύλλου:

Κατά το σχέδιον της νέας πόλεως (1829) η πλατεία Ολγας προωριζέτο ως αγορά δημητριακών καρπών, εν

τούτοις επεκράτησε το Τάσι ως αγορά της Ανω και το Μαρκάτο της Κάτω πόλεως, το εμπορικό κέντρον δε, μετετοπίσθη προς την παραλίαν, άλλ' όχι ακριβώς επί αυτής.

Κτήρια Αγορών έκτισεν ο Δήμος επί εθνικών οικοπέδων, παραχωρηθέντων δι' ειδικού νόμου προς τούτο. Ήδη ο βασιλιάς Όθων ενήργει από του 1857 («Πάτρα» Οκτ. 1857).

Προεβλέπετο κατά το σχέδιον Βούλγαρη και ζωαγορά εις το ΒΑ άκρον της Ανω πόλεως (κοντά στην πλατεία Ολγας).

Ο ΧΑΡΤΗΣ

Κατά το πέρασμα των αιώνων

Από έρευνα της αρχιτέκτονος - πολεοδόμου, Χαράς Γιαννοπούλου Παπαδάτου, όπως αυτή αποτυπώθηκε στο εξαιρετικό βιβλίο «Πατρώ» (Πάτρα, 2017), επιλέξαμε τον διπλανό χάρτη. Η ερευνήτρια αποτυπώνει κατά προσέγγιση το που βρίσκονταν οι αγορές της Πάτρας τα παλιά χρόνια: 1 Κλασική - Ελληνιστική εποχή, 2 Ρωμαϊκή, 3 Βυζαντινοί χρόνοι, 3, 4, 6: Φραγκοκρατία, 3, 4: Α' Τουρκοκρατία, 3, 4, 5: Ενετοκρατία, 3, 4, 5: Β' Τουρκοκρατία.

Φωτ.: Πιθανά σημεία των αγορών από την Κλασική περίοδο έως και την Τουρκοκρατία

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΪΟΥ

Μαγαζιά της Πάτρας

- Τα παλιά μαγαζιά Ανω και κάτω Πάλη
- Πινακίδες - διαφημίσεις Κάθε είδους προβολή
- Διοικητικό Σπυρόπουλου Παλιές ιστορίες
- Δεκαετία '50 Αγίου Νικολάου για ψώνια
- Λουκουμία στην Αγία Βασιλική Μανουσάς
- Εικόνες μιας άλλης εποχής Κατοστήματα στην Πάτρα
- Σκάτρες και άλλα μαγικά Γιώργος Αποστολάκος
- Το περίπτερο στον ΟΣΕ Ανδρέας Σαράντης
- Παλιές ποτοποιίες Μαρμάρinos πάγκος
- Βασίλης Μαστορόπουλος Μεταρ της ροφικτής